

Orsakerna till anestesiläkarnas tidiga död ska kartläggas

Nu dras undersökningar i gång för att ta reda på varför anestesiläkarna dör så mycket yngre än sina kollegor (se ruta).

Det är resultatet av ett möte på luciadagen förra veckan mellan arbetskyddsmyndigheterna och företrädare för anesthesiologerna och Läkarförbundet.

Ordförande för anestesiläkarna är Christer Carlsson, verksamhetschef vid anestesikliniken i Malmö.

– Resultaten var starkt överraskande för oss. Det var först när vi såg den samlade bilden som vi förstod att detta var en allvarlig historia och reaktionerna blev mycket kraftiga från våra medlemmar.

Han berättar om en djup oro som präglade anesthesiologerna under hösten. Diskussionerna har avlöst varandra om vad som ligger bakom den dystra bilden.

Anestisigaser och stress

Diskussionerna har gällt anestisigaser – läcker de ut i operationsrummen?

– Samtidigt är det en sak vi har arbetat med kontinuerligt de senaste 25 åren att få så låga nivåer som möjligt.

– Vi har också diskuterat stressfaktorer eftersom det ju finns andra studier som talar för att stressfulla yrken leder till kortare livslängd, säger Christer Carlsson.

I den delen har de pratat om de udda arbetstiderna i form av bland annat nattjourer.

– Vi har dessutom tagit upp att vi hela tiden är den sista länken i sjukvården. Om det är något som håller på att gå snett med en patient så ringer man anesthesiologerna och vill ha hjälp av oss. Vi har inget steg bakom oss utan är sista utposten, vilket ställer en viss press att alltid utföra ett hundra procentigt arbete även efter en lång journatt, menar Christer Carlsson.

Han berättar att han idag också är mycket oroad över hur det ska gå med rekryteringen av unga doktorer till specialiteten, som redan tidigare haft brist på läkare.

– Det här underlättar inte rekryteringen. Vi måste kunna peka ut vissa saker som vi sedan åtgärdar så de unga förstår att vi kommit till rätta med problemerna.

Christer Carlsson tog efter larmrapporten kontakt med Arbetskyddsstyrelsen,

Yrkesinspektionen och Läkarförbundet. En följd av detta blev mötet på luciadagen i förra veckan. Ett möte som han beskriver som mycket positivt.

– Vi har fått respons och samtalspartners i ärendet, kommenterar han och konstaterar att det nu finns konkreta punkter om hur man ska gå vidare.

Det gäller såväl en temadag om läkares arbetsmiljö, där bland annat anesthesiologernas arbetsmiljö »kommer att bli ett tydligt inslag», som en tillsyn av en stor anestesiklinik och en sammanställning av kunskaper när det gäller stressfaktorer som arbetstider i form av jourer, nattarbete och extra arbete.

– Det finns ett krav hos våra medlemmar att vi tar itu med problemen och konstruktivt eliminerar dem. Men jag ser inte hur vi nu ska driva frågan förrän vi har fått mer kunskaper om orsakerna.

»Alltid problematiskt»

Kenth Pettersson, generaldirektör för Arbetskyddsstyrelsen, säger:

– Det finns mycket alarmerande i rapporten. Men analysen av problemet är inte alldeles enkel utan det är förmodligen olika faktorer som samverkar.

– Vi kom vid mötet fram till att den här gruppen läkare har väldigt besvärliga arbetsförhållanden med hög stressnivå och mycket nattarbete och varierade arbetstider. Vi vet ju att det alltid skapar problem med ryckigheten i arbetstider och att mycket nattarbete alltid är problematiskt.

– Vi ser så pass allvarligt på det så vi ska gå vidare. Vi diskuterar att göra en kunskapssammanställning över forskningsläget, vilket vi tror att vi kan göra ganska snabbt.

»Har en tuff situation»

Yrkesinspektör Monica Björk i Malmö var med på mötet på luciadagen. Hon berättar att man tidigare inte kände till att anestesiläkarna dör tidigare än andra läkare men påpekar att »vi vet att de har ett antal arbetsmiljöproblem och att deras situation är ganska tuff».

Hon menar att yrkesinspektionen i första hand ser i ett lite bredare perspektiv på arbetsmiljöfrågorna inom sjukvården men säger också att man redan har planerat in en tillsynsinsats på en stor anestesiklinik i Skåne.

Hon understryker värdet av att det finns en stor motivation att jobba med arbetsmiljöfrågor just nu.

– Läkarna har ju, om man ser lite till

Stor risk för tidig död

Anesthesiologer dör i genomsnitt nio år tidigare än andra specialistläkare. Det har Torsten Gordh, chef vid anestesikliniken vid Akademiska sjukhuset, och Kurt Svärdsudd, epidemiolog och professor i allmänmedicin vid Uppsala universitet visat i en studie som presenterades i augusti i år. (Vi berättade mer i nr 35/00).

I studien ingick 26 086 specialistläkare. Narkosläkarna som avled under studiens gång var i medeltal 64 år jämfört med 73 år i hela gruppen. Risken att avlida under studiens gång var 46 procent högre för anesthesiologerna. En engelsk undersökning från 1996 visade liknande resultat.

Den lägre dödsåldern och den förhöjda dödsrisken för anesthesiologer ses som anmärkningsvärd. Det troligaste är att någon yrkesrelaterad faktor spelar in. Torsten Gordh sade när studien var klar:

– Resultaten bör leda till närmare undersökningar av situationen på våra sjukhus.

baka i tiden, inte alltid varit så intresserade av arbetsmiljöfrågorna.

Hon pekar på att man kanske måste hitta nya lösningar när det gäller arbetstiderna och jourtjänstgöringen.

– Dessa är tröttnande och slitsamma, det vet vi så det borde gå att göra situationen lite drägligare för läkarna.

Hon tror mindre på anestisigaser som förklaring till problemen. Där har man arbetat hårt inom vården och mätningar har visat att man idag inte har några läckage. Men, menar hon, när man ser de här resultaten i rapporten så kanske det behövs nya mätningar för att definitivt eliminera den faktorn.

»Måste få en bred belysning»

Ombudsman Ragnar Kristensson representerade Läkarförbundet vid mötet. Han menar att det är viktigt att den här frågan får en mycket bred belysning.

Han framhöll vid mötet att förbundet har givit ut en särskild skrift som riktar sig till skyddsombud bland läkarna. En skrift som han menar kan vara en god hjälp även i arbetet med att förbättra arbetsmiljön för anestesiläkarna.

Tom Ahlgren